

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

24 вересня 2024 року

№ 42-1

Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності на тему "Забезпечення реалізації державної митної політики в умовах воєнного стану"

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України від 02 липня 2015 р. № 576-VIII "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності на тему "Забезпечення реалізації державної митної політики в умовах воєнного стану".

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

Державна митна служба України (далі – Держмитслужба) протягом 2022–2023 років в умовах введення воєнного стану в Україні та призупинення роботи окремих підрозділів митних органів забезпечила виконання основних функцій та повноважень.

В умовах воєнного стану Держмитслужба своєчасно перемістила необхідні кадрові ресурси митних органів з територій, на яких велися (ведуться) бойові дії або які тимчасово окуповані Російською Федерацією, та, відповідно, перерозподіляла кошти державного бюджету між митними органами. Такі рішення забезпечили виконання більшого обсягу митних процедур на функціонуючих та створених митних постах, розташованих на пунктах пропуску, де відбулося збільшення товаропотоків, і як, наслідок, збільшення надходжень до державного бюджету митних та інших платежів, контроль за якими покладено на Держмитслужбу.

У 2022 році загалом надходження митних та інших платежів, що контролювалися митними органами, становили 300,8 млрд грн, що на 184,1 млрд грн, (38 відс.) менше, ніж у попередньому році. У 2023 році надходження митних та інших платежів становили 459,5 млрд грн, що на 158,9 млрд грн (52,9 відс.) більше за 2022 рік.

1. Держмитслужба не має необхідного сучасного матеріально-технічного потенціалу для ефективного забезпечення заходів митного контролю. На 01.01.2024 рівень забезпечення пунктів пропуску технічними засобами митного контролю (далі – ТЗМК), що перебували в робочому стані, становив близько 57 відс. потреби, визначеної у звітності Держмитслужби, форми якої затверджені наказом Державної фіскальної служби України від 14.09.2016 № 769 "Про затвердження форм звітності та Порядку їх складання за напрямом матеріального забезпечення та розвитком інфраструктури". Більше половини ТЗМК вичерпали свій експлуатаційний ресурс, а понад чверть їх – підлягають списанню. Лише 6,2 відс. загальної ваги імпортованих товарів та 3,7 відс. загальної ваги експортованих товарів були ввезені (вивезені) через пункти пропуску, обладнані скануючими системами.

1.1. Типові норми оснащення підрозділів митних органів технічними засобами митного контролю затверджені наказом Держмитслужби від 26.01.2005 № 45 (далі – Типові норми оснащення підрозділів митних органів ТЗМК). Протягом 13 років до них не вносилися зміни, спрямовані на їх осучаснення у відповідності із чинним законодавством з питань митної справи, модернізацію структури митних органів та вдосконалення обладнання.

Типові норми оснащення підрозділів митних органів ТЗМК визначають номенклатуру та кількість зразків ТЗМК, якими має бути обладнаний окремий пункт пропуску, але не враховують обсягів операцій з митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення. Як наслідок, Типові норми оснащення підрозділів митних органів ТЗМК значною мірою втратили актуальність.

1.2. Фактичне забезпечення митних органів ТЗМК не відповідає чинним Типовим нормам оснащення підрозділів митних органів ТЗМК: більшість зразків обладнання (приладів), що використовуються митними органами, є застарілими та вичерпали свій технічний ресурс більш ніж на половину, а в окремих випадках повністю. Внаслідок бойових дій та окупації окремих територій України кількість ТМЗК, що перебували на обліку в Держмитслужбі, за два роки скоротилась на 22,8 відс., а ТМЗК, що перебували в робочому стані та використовувалися для проведення митних процедур митного контролю, – на 43,6 відсотка.

1.3. Кількість скануючих систем, що знаходяться в розпорядженні Держмитслужби, є критично низькою. Близько 43 відс. наявних систем перебувають у неробочому стані. При цьому лише 11 відс. вантажних пунктів пропуску морського сполучення забезпечені скануючими системами згідно з Типовими нормами оснащення підрозділів митних органів ТЗМК, а вантажні пункти пропуску залізничного сполучення взагалі не мають у своєму розпорядженні таких систем.

Водночас Держмитслужбою не введено в експлуатацію 7 комплексів скануючих систем, які обліковувались в Держмитслужбі як капітальні інвестиції (вартістю близько 450 млн грн) і застосовувались для проведення митного контролю в тестовому режимі. Ці комплекси скануючих систем встановлені в захисних

спорудах, які не були прийняті в експлуатацію органами державного архітектурно-будівельного контролю, оскільки постачальник скануючих систем побудував їх без відповідних проєктів та дозвільних документів.

Як наслідок, Львівська, Волинська, Закарпатська, Чернівецька митниці не можуть оформити правостановлюючих документів на захисні споруди, а Держмитслужба – передати їм на баланс комплекси скануючих систем, які досі експлуатуються в тестовому режимі. Зазначене створює ризики для подальшого використання, технічного обслуговування і можливого ремонту цих комплексів скануючих систем, гарантійний термін експлуатації яких закінчується у липні 2026 року.

1.4. Закарпатська митниця (до реорганізації Закарпатська митниця ДФС) у 2019–2021 роках та протягом періоду, що досліджувався, не забезпечила належного зберігання встановлених вагових комплексів. Через підтоплення, яке сталось внаслідок несправності системи дренажу, пошкоджено несучу опору одного вагового комплексу та частина його електронного обладнання перебуває у непрацездатному стані.

Окрім того, своєчасно не проведено пусконаладжувальних робіт і не переведено вагові комплекси у режим експлуатації. Укладені договори з виконавцем на їх проведення не виконувались, терміни виконання таких робіт систематично переносилися.

Внаслідок неприйняття посадовими особами Закарпатської митниці своєчасних і ефективних управлінських рішень, введення в експлуатацію вагових комплексів не забезпечено, що знижувало ефективність митного контролю.

Отже, посадові особи Держмитслужби не забезпечили здійснення належного контролю за збереженням об'єктів державної власності (зокрема, вагового комплексу для вимірювання маси транспортних засобів у русі, модель СВ 30000 балансовою вартістю 305 тис. грн), що має ознаки завдання істотної шкоди інтересам Держмитслужби.

2. У 2022 і 2023 роках, за даними Держмитслужби, середній час митного оформлення товарів та транспортних засобів комерційного призначення (без спрацювання автоматизованої системи управління ризиками (далі – АСУР)) не перевищував 4 робочих годин, встановлених статтею 255 Митного кодексу України. Окремі випадки перевищення цих норм під час митного оформлення на митних постах Київської, Полтавської та Одеської митниць переважно спричинені зміною логістичних маршрутів товарних потоків через військову агресію Російської Федерації проти України та її наслідками.

Встановлено, що середній час митного оформлення товарів у режимі імпорту у 2022 році порівняно з 2021 роком збільшився на одну хвилину (з 109 до 110 хвилин) загалом по Україні та до 24 хвилин на окремих митницях. Середній час митного оформлення товарів у 2022 році у режимі експорту зменшився на одну хвилину (з 50 до 49 хвилин) по Україні, проте на окремих митницях збільшився, наприклад в Одеській – до 16 хвилин. Отже, у 2022 році в умовах воєнного стану

середній час митного оформлення товарів у режимі імпорту та експорту суттєво не змінився порівняно з попереднім роком.

У 2023 році за рахунок законодавчого спрощення митних процедур середній час митного оформлення (без спрацювання АСУР) порівняно з 2022 роком зменшився за операціями з імпорту в 3,4 раза (з 110 до 32 хвилин), за операціями з експорту – в 2,7 раза (з 49 до 18 хвилин).

3. Держмитслужбою не забезпечено виконання пункту 8 розділу II Порядку виконання митних формальностей із застосуванням скануючих систем, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 2021 р. № 552, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 грудня 2021 р. за № 1612/37234 (набрав чинності з 24.12.2021, далі – Порядок застосування СКС № 552), яким передбачено доведення Держмитслужбою відповідно до пропозицій митниць окремо для кожного пункту пропуску, де розташовано вантажні скануючі системи (далі – ВСКС), мінімально допустимої кількості сканувань протягом оперативної зміни, індивідуально для кожної такої ВСКС з урахуванням логістики, інфраструктури, розміщення пункту пропуску, регіональних та місцевих особливостей регіону.

Встановлені Держмитслужбою мінімальні норми сканувань доведені лише до 9 пунктів пропуску у 2022 році та 8 – у 2023 році, обладнаних ВСКС, які використовувалися на митних постах з метою митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення. Ці показники доведені дорученням в. о. Голови Держмитслужби від 30.08.2022 № 66-17/1-Д "Про застосування вантажних скануючих систем" через 8 місяців після набрання чинності Порядком застосування СКС № 552 та лише для пунктів пропуску п'яти митниць (Волинської, Закарпатської, Львівської, Чернівецької та Одеської).

Водночас доведені норми виконувалися лише трьома митними постами Закарпатської та Чернівецької митниць.

Розділом V Порядку застосування СКС № 552 передбачено формування на рівні Держмитслужби центральної бази зображень, отриманих за допомогою скануючих систем стаціонарного і мобільного типу, та подальше проведення моніторингу отриманої інформації. Метою такого моніторингу є підготовка рекомендацій щодо використання скануючих систем, методична підтримка операторів у пунктах пропуску, контроль за обґрунтованістю прийнятих посадовими особами митних органів рішень за результатами проведених сканувань.

Аудитом на підставі аналізу даних митної статистики за 2022–2023 роки у розрізі окремих пунктів пропуску встановлено низький рівень охоплення операцій з імпорту та експорту товарів і транспортних засобів комерційного призначення заходами митного контролю з використанням скануючих систем, підключених до центральної бази зображень, а саме 0,5 відс. товарних партій загальної ваги імпортованих і експортованих товарів. Отже, інформація, що міститься в центральній базі зображень, є недостатньою для якісного проведення моніторингу.

4. Держмитслужбою не забезпечено укомплектування митних постів митниць кваліфікованим персоналом для використання скануючих систем. Додаткова потреба у кваліфікованих фахівцях, які мають необхідні дозволи і достатні навички для роботи з іонізуючими приладами, на 01.01.2022 становила 164 фахівці; на 01.01.2023 – 239 фахівців; на 01.01.2024 – 150 фахівців. Як наслідок, митними органами допускалося недотримання вимог пункту 3 розділу II Порядку застосування СКС № 552.

Митний контроль товарів та транспортних засобів з використанням ВСКС здійснювався здебільшого одним оператором скануючих систем, чим не дотримано абзацу першого пункту 3 розділу III Порядку застосування СКС № 552.

5. Держмитслужбою не забезпечено виконання Плану заходів з облаштування пріоритетних пунктів пропуску на 2021–2023 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 246-р. Його виконано Держмитслужбою на 2,8 відс. прогнозного обсягу видатків (9 867,9 млн гривень).

У 2021 і 2022 роках виконано лише три з 110 заходів цього Плану, а саме: капітальний ремонт пункту пропуску "Мамалига" на українсько-молдовській ділянці державного кордону та реконструкція пунктів пропуску "Красноільськ" і "Дяківці" на українсько-румунській ділянці державного кордону.

У 2023 році План заходів з облаштування пріоритетних пунктів пропуску на 2021–2023 роки через відсутність видатків з Державного бюджету України на виконання його заходів виконувався лише за рахунок коштів кредиту Республіки Польща (2,7 млн грн, спрямованих на виготовлення проєкту будівництва пішохідної ділянки пункту пропуску "Рава-Руська" на українсько-польській ділянці державного кордону, що становило 2 відс. прогнозного обсягу видатків на заходи з модернізації та технічного переоснащення цього пункту пропуску в цілому).

Дія цього Плану заходів у 2023 році закінчилася, а продовження робіт з модернізації, реконструкції та будівництва зазначених у ньому пунктів пропуску іншими нормативно-правовими актами чи планами робіт Держмитслужби не передбачене.

6. Держмитслужбою не забезпечено належного внутрішнього контролю за здійсненням публічних закупівель, що призвело до окремих порушень норм Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII "Про публічні закупівлі".

Зокрема, встановлено факти недостатньої кваліфікації уповноважених осіб, невідповідностей при оформленні тендерної документації, а також придбання будівельних матеріалів підрядниками за завищеними цінами.

7. Функціонуючі в Держмитслужбі та митних органах інформаційно-комунікаційні системи неповною мірою забезпечують автоматизацію митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що створює ризики недостатнього застосування заходів контролю та, як наслідок, недонадходження до державного бюджету митних платежів.

7.1. Держмитслужбою не проведена державна експертиза комплексної системи захисту інформації (далі – КСЗІ) в інформаційно-комунікаційній системі (далі – ІКС) "Єдина автоматизована інформаційна система митних органів" (далі – ЄАІС): функціонуюча ІКС ЄАІС застосовувалась без КСЗІ з підтвердженою відповідністю, чим порушено вимоги частини другої статті 8 Закону України від 05 липня 1994 р. № 80/94-ВР "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах". Як наслідок, є ризики можливого втручання в роботу ІКС ЄАІС сторонніх осіб, витоку інформації щодо мети, місця та часу проведення оперативних заходів у зонах митного контролю, спрямованих на протидію митним правопорушенням, що може знизити ефективність запланованих заходів. Крім того, це створює загрозу порушення конфіденційності та цілісності, а також доступності державних інформаційних ресурсів, що може призвести до спотворення, руйнування, знищення інформації в ІКС ЄАІС та завдати шкоди інтересам держави.

7.2. Митними постами Одеської митниці у морських пунктах пропуску для внесення інформації про результати здійснення митного контролю використовувалися інформаційно-комунікаційні системи, які не є державною власністю. Такі системи не були розроблені або придбані Держмитслужбою, не мали підтвердженої відповідності щодо застосування КСЗІ або системи управління інформаційною безпекою.

Посадові особи Одеської митниці, використовуючи такі системи, працюють одночасно на двох автоматизованих робочих місцях, одне з яких належить митниці, а інше – суб'єкту господарювання.

За відсутності повноцінного модуля "Морський пункт пропуску" автоматизованої системи митного оформлення "Інспектор" (далі – АСМО "Інспектор"), який би міг використовуватися посадовими особами митниць у морських портах та був би інтегрований із портовими системами (з використанням механізмів прикладного програмного інтерфейсу (API)), Одеська митниця почала використовувати відповідно до положень законодавства портові системи для внесення інформації про визначені за результатами застосування системи управління ризиками (далі – СУР) митні формальності та надання дозволів на вантажні операції у морських портах (візування нарядів та списків доручень).

7.3. Держмитслужбою не забезпечено належного контролю за повнотою внесення інформації в АСМО "Інспектор" про митне оформлення, що впливає на ефективність контролю.

Так, аудитом у Львівській митниці виявлено випадки невнесення в АСМО "Інспектор" інформації про обрані форми та обсяги митного контролю, чим порушено вимоги пунктів 8 і 9 розділу VII Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31 липня 2015 р. № 684, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 серпня 2015 року за № 1021/27466, в редакції, що діяла до 13 липня 2024 року (далі – Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків № 684).

7.4. Держмитслужбою не забезпечено синхронізації модулів ЄАІС із Системою оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик, незважаючи на те, що підставою для проведення документальних перевірок та вибірових обстежень зразків продукції є одержання митницями інформації з вказаної Системи.

Аудитом встановлено, що Одеська митниця в порушення вимог законодавства щодо використання інформаційно-комунікаційних систем у межах Закону України від 02 грудня 2010 р. № 2735-VI "Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції" (далі – Закон № 2735) проводила документальні перевірки та вибірові обстеження зразків продукції без використання Системи оперативного взаємного сповіщення про продукцію, що становить серйозний ризик, на підставі листів, надісланих органами ринкового нагляду до Держмитслужби з повідомленнями про продукцію, яка становить серйозний ризик та заборонена для введення в обіг в Україні.

З метою здійснення заходів, спрямованих на забезпечення автоматизованої підтримки заходів державного ринкового нагляду і контролю нехарчової продукції, обміну між органами виконавчої влади інформацією про продукцію, що становить серйозний ризик, відповідно до вимог Закону № 2735, а також забезпечення сумісності ЄАІС з електронною системою обміну повідомленнями між органами ринкового нагляду та митними органами, Міністерство економіки України (далі – Мінекономіки) та Держмитслужба уклали Угоду від 27.10.2021 про порядок обміну інформацією, терміни, структуру та формат файлів, однак на час проведення аудиту автоматизована інформаційна взаємодія між цими системами не була налагоджена.

7.5. Держмитслужбою не виконано значної частини заходів, передбачених Портфелем проєктів цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації у митній справі, що значно обмежує можливості для модернізації і покращення роботи митниць. З передбачених цим Портфелем заходів, реалізація яких запланована у 2022–2023 роках (35 заходів), забезпечено виконання 6 позицій, виконано частково або в стані виконання 13 позицій, не виконано у зв'язку з нефінансуванням у достатньому обсязі протягом звітного періоду (незважаючи на включення Держмитслужбою потреб на реалізацію цих заходів до пропозицій до бюджетних запитів на 2022 та 2023 роки) – 16 позицій. Як наслідок, Держмитслужбою неповністю забезпечено впровадження окремих сучасних ефективних механізмів інформаційної безпеки та кіберзахисту.

8. Впроваджена Держмитслужбою автоматизована система управління ризиками загалом позитивно впливає на процеси митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення. Водночас запроваджена АСУР не зменшує ймовірності прояву дискреційних повноважень посадових осіб митних органів під час здійснення митного контролю і митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення.

8.1. Аудитом виявлено окремі недоліки, які негативно позначилися на формуванні інформаційної бази даних СУР та реалізації заходів з управління

ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю товарів і транспортних засобів комерційного призначення:

реєстри ризиків на 2022 і 2023 роки Держмитслужбою оновлювались без урахування введення воєнного стану в Україні та внесення низки змін до нормативно-правових актів;

Держмитслужбою не створена комплексна автоматизована система моніторингу застосування СУР.

Недостатнім був і рівень внутрішнього контролю в митних органах на етапах реалізації заходів з управління ризиками в СУР внаслідок призупинення процедури формування та моніторингу показників комплексної оцінки митниць.

8.2. Експертною комісією із застосування СУР Держмитслужби схвалено Перелік індикаторів ризику, який залишає можливість для суб'єктивного підходу та ймовірності виникнення корупційних ризиків під час обрання посадовою особою митниці форм та обсягів митного контролю на підставі результатів застосування СУР. Так, аудитом встановлено, що набрати необхідну кількість балів з використанням індикаторів ризику та призначити митний огляд можливо практично для будь-якого переміщення, незалежно від наявності фактичного ризику.

8.3. Запроваджена Держмитслужбою АСУР не зменшує ймовірності застосування посадовими особами митних органів неавтоматизованого або комбінованого контролю під час здійснення митного контролю і митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення.

Аудитом встановлені випадки скасування виконання митних формальностей, що були визначені посадовою особою митних органів: на певному етапі митного контролю товарів та транспортних засобів комерційного призначення посадова особа митного органу, застосовуючи СУР, визначала до виконання певні митні формальності, а потім їх скасовувала, а отже, існує ймовірність корупційних ризиків.

Водночас результативність заходів митного контролю та митного оформлення, проведених за рішенням посадових осіб митних органів, перевищувала результативність заходів, визначених АСУР: результативність виконання митних формальностей, визначених посадовими особами митних органів, у 2022 році становила 10,6 відс. кількості митних декларацій, до яких визначались такі формальності, проти 4,8 відс., за якими спрацювала АСУР; у 2023 році – 10,4 відс. проти 4,3 відсотка.

Встановлено, що за умов невизначення вимог до електронних сканованих копій документів, що подаються до митного контролю, майже 90 відс. копій документів, поданих у сканованому вигляді шляхом електронного декларування, були недостатньої якості, що потребувало їх додаткової перевірки.

8.4. Держмитслужбою не забезпечено контролю за своєчасністю сплати донарахованих сум митних платежів за результатами адміністративного

оскарження. Інформацією про сплату донарахованих сум грошових зобов'язань Держмитслужба не володіє.

Митними органами при проведенні заходів митного контролю операцій з ввезення товарів на митну територію України у 2022 і 2023 роках виявлено 44,8 тис. випадків порушень вимог митного законодавства, за результатами яких донараховано майже 3,9 млрд грн митних платежів. Імпортерами в цей період сплачено до державного бюджету 1,5 млрд грн, або 39 відс. донарахованих сум. Кількість випадків оскарження суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (далі – суб'єкти ЗЕД) рішень митних органів про коригування митної вартості товару у 2023 році збільшилась в 2,5 раза порівняно з 2022 роком, про зміну кодів УКТ ЗЕД в 1,8 раза.

Аудитом встановлено, що переважна більшість рішень, за якими провадження закінчено (винесено остаточне рішення), приймалась судами на користь суб'єктів ЗЕД, які оскаржували рішення митних органів щодо донарахованих ними митних платежів за операціями з ввезення товарів на митну територію України. Так, у 2022 році на користь митних органів судами винесено остаточних рішень за 247 справами, або 11,5 відс. загальної кількості справ, на суму 70,1 млн грн (14,0 відс.), у 2023 році – 353 справами (14,8 відс.) на суму 119,0 млн грн (16,7 відсотка).

8.5. Внутрішній контроль та антикорупційні заходи, здійснені Держмитслужбою, не забезпечують належного контролю за виконанням посадовими особами митних органів дискреційних повноважень під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення.

Держмитслужбою не виконано заходів, передбачених Порядком організації та здійснення внутрішнього контролю, затвердженим наказом Держмитслужби від 02.06.2022 № 228, зокрема:

не забезпечено складання і затвердження адміністративних регламентів, які встановлюють порядок виконання визначених законодавством функцій в апараті Держмитслужби та митних органах, в тому числі при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення;

не ідентифіковано та не оцінено ризиків у самостійних структурних підрозділах Держмитслужби та митних органах.

Крім того, Держмитслужбою не дотримано положень Методології управління корупційними ризиками, затвердженої наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 28 грудня 2021 р. № 830/21 "Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками", зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17 лютого 2022 р. за № 219/37555 (далі – Методологія управління корупційними ризиками), зокрема:

не здійснено опису потенційно вразливих до корупції функцій, процесів (підпроцесів) у діяльності організації;

при визначенні рівня наслідків від реалізації корупційного ризику не встановлено потенційних втрат організації.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аудиту ефективності на тему "Забезпечення реалізації державної митної політики в умовах воєнного стану" (далі – Звіт) затвердити.

2. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Верховній Раді України протягом 15 робочих днів з дня затвердження Звіту.

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності на тему "Забезпечення реалізації державної митної політики в умовах воєнного стану" надіслати Кабінетові Міністрів України та рекомендувати доручити Міністерству розвитку громад та територій України, Міністерству фінансів України разом з Держмитслужбою та Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України розробити План заходів з облаштування пріоритетних пунктів пропуску для автомобільного, залізничного, морського сполучення в межах чинних нормативно-правових актів стратегічного значення та внести його у встановленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України.

4. Рішення Рахункової палати надіслати Міністрові фінансів і рекомендувати ініціювати питання проведення службового розслідування щодо дій (бездіяльності) посадових осіб Держмитслужби і Закарпатської митниці, які мали наслідком неналежне зберігання і невведення в експлуатацію отриманих вагових комплексів. Термін – I півріччя 2025 року.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Державній митній службі України і рекомендувати:

5.1. Розробити та затвердити нову редакцію Типових норм оснащення підрозділів митних органів ТЗМК, якою передбачити диференціацію цих норм з урахуванням особливостей функціонування підрозділів митних органів, а також обсягів оформлених зовнішньоекономічних операцій та/або кількості оформлених в'їздів транспортних засобів комерційного призначення на митну територію України (виїздів за межі митної території України). Термін – I півріччя 2025 року;

5.2. Здійснити передачу функціонуючих скануючих систем, розташованих у пунктах пропуску, що тимчасово зупинили діяльність, митним постам, які наразі виконують покладені на них функції з митного контролю. Термін – I півріччя 2025 року;

5.3. Забезпечити прийняття у встановленому порядку рішень щодо списання повністю амортизованих ТЗМК, які відновити не можливо й економічно не вигідно, та непридатних до використання. Термін – I півріччя 2025 року;

5.4. Підготувати та затвердити програмний документ (концепцію, стратегію) щодо забезпечення пунктів пропуску (митних постів) ТЗМК, в якому визначити поетапний план, інтегрований за фінансовими та результативними показниками до

Національної стратегії доходів до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1218-р. Термін – до кінця 2025 року;

5.5. Опрацювати з міжнародними партнерами питання забезпечення митних постів ТЗМК, необхідних для проведення митного контролю, та заміни застарілого обладнання на більш сучасні моделі в межах реалізації проєктів міжнародної технічної допомоги. Термін – до кінця 2025 року;

5.6. Завершити процедури введення в експлуатацію комплексів скануючих систем. Термін – до кінця 2025 року;

5.7. Забезпечити проведення експертної оцінки технічного стану переданих Закарпатській митниці вагових комплексів для вимірювання маси транспортних засобів у русі (модель СВ 30000) щодо можливості їх відновлення та подальшої експлуатації. Термін – I півріччя 2025 року;

5.8. Забезпечити технічну можливість здійснення ефективних заходів митного контролю шляхом проведення системного моніторингу інформації, переданої митними постами до центральної бази зображень, розміщеної в Держмитслужбі. Термін – до кінця 2025 року;

5.9. Вивчити можливість та підготувати пропозиції щодо укладення угод про міжнародне територіальне співробітництво з суб'єктами та учасниками міжнародного територіального співробітництва сусідніх держав (в пунктах пропуску) про передачу ними результатів сканувань транспортних засобів, які їдуть в Україну, до центральної бази зображень, розміщеної в Держмитслужбі. Термін – до кінця 2025 року;

5.10. Впровадити спеціалізовані програми навчання для операторів скануючих систем з метою підвищення їх кваліфікації. Термін – до кінця 2025 року;

5.11. Запровадити внутрішній контроль за здійсненням публічних закупівель товарів, робіт і послуг на етапах підготовки тендерної документації та виконання укладених договорів. Термін – до кінця 2024 року;

5.12. Забезпечити професійне навчання уповноважених осіб, відповідальних за організацію та проведення публічних закупівель, на постійній основі, але не менше одного разу на рік. Термін – до кінця 2025 року;

5.13. Забезпечити виконання вимог частини другої статті 8 Закону України від 05 липня 1994 р. № 80/94-ВР "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах" щодо здійснення державної експертизи КСЗІ всіх інформаційно-комунікаційних систем ЄАІС. Термін – до кінця 2025 року;

5.14. Доопрацювати ЄАІС митних органів з метою створення та забезпечення функціонування "Морського журналу пункту пропуску" як компонента оновленої централізованої системи. Термін – до кінця 2025 року;

5.15. Розробити та погодити структури і формати обміну даними, форми електронних документів між митними органами та операторами портів. Термін – до кінця 2025 року;

5.16. Провести навчання для посадових осіб митниць щодо використання оновленого програмного забезпечення та процедур управління митним контролем. Термін – до кінця 2025 року;

5.17. Спільно з Мінекономіки врегулювати питання забезпечення сумісності ЄАІС з електронною системою обміну повідомленнями між органами ринкового нагляду та митними органами. Термін – до кінця 2025 року;

5.18. Забезпечити фінансування для розвитку ЄАІС відповідно до стратегічних документів з ІТ для Держмитслужби та її територіальних органів з урахуванням вимог додатка XV до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони в частині змін до законодавства України з питань митної справи, які впроваджуються на шляху до вступу України до Європейського Союзу та адаптації митних ІТ-систем України до митних ІТ-систем Євросоюзу. Термін – до кінця 2025 року;

5.19. Запровадити регулярний моніторинг, перегляд та оновлення реєстрів ризиків, враховуючи зміни в нормативно-правових актах та воєнний стан. Термін – постійно;

5.20. Розробити та запровадити незалежний моніторинг процесу оцінки ризиків та митного контролю для зменшення корупційних ризиків. Термін – до кінця 2025 року;

5.21. Розробити технічне завдання на розробку та впровадження комплексної автоматизованої системи моніторингу застосування СУР з метою постійної оцінки ефективності її роботи. Термін – до кінця 2025 року;

5.22. Вжити заходів з підвищення ефективності роботи АСУР, забезпечення технічної підтримки процесу створення цієї системи. Термін – до кінця 2025 року;

5.23. Відновити процес формування та моніторингу показників комплексної оцінки митниць, враховуючи актуальні потреби та умови, зокрема зміни, що пов'язані з воєнним станом. Термін – до кінця 2025 року;

5.24. Оновити перелік індикаторів ризиків з метою зменшення повторюваних індикаторів та мінімізації ризиків їх некоректного застосування. Термін – I півріччя 2025 року;

5.25. Підготувати пропозиції щодо внесення змін до Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків № 684 для зменшення дискреційних прав посадових осіб митних органів і зниження корупційних ризиків. Термін – I півріччя 2025 року;

5.26. Розробити мінімальні вимоги до електронних сканованих копій документів, що подаються до митного контролю. Термін – I півріччя 2025 року;

5.27. Розробити та затвердити алгоритми технічної підтримки перевірки якості сканованих копій. Термін – I півріччя 2025 року;

5.28. Забезпечити щомісячний контроль за сплатою донарахованих грошових зобов'язань за результатами адміністративного оскарження суб'єктами ЗЕД податкових повідомлень-рішень. Термін – до кінця 2024 року;

5.29. Впровадити адміністративні регламенти на всіх етапах митного контролю та митного оформлення товарів. Термін – до кінця 2025 року;

5.30. Здійснити опис потенційно вразливих до корупції функцій, процесів (підпроцесів) відповідно до додатка 9 до Методології управління корупційними ризиками. Термін – I півріччя 2025 року;

5.31. Розробити ключові показники ефективності виконання Антикорупційної програми Державної митної служби України на 2023–2025, затвердженої наказом Держмитслужби від 31.05.2023 № 236. Термін – до кінця 2024 року;

5.32. Запровадити регулярні опитування суб'єктів ЗЕД для оцінки якості послуг митних органів і виявлення проблемних аспектів у взаємодії. Термін – I квартал 2025 року.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Вінницькій, Дніпровській, Закарпатській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській митницям і рекомендувати:

6.1. Під час проведення щорічної інвентаризації активів і зобов'язань перевірити і документально підтвердити наявність ТЗМК та надати оцінку їх стану. Термін – I квартал 2025 року;

6.2. Підготувати та надати Держмитслужбі інформацію про морально застарілі та фізично зношені об'єкти ТЗМК, подальше використання яких є недоцільним. Термін – I квартал 2025 року;

6.3. Сформуванати та подати до Держмитслужби перелік додаткової потреби у ТЗМК з урахуванням обсягів операцій з митного оформлення та митного контролю на підпорядкованих митних постах. Термін – I квартал 2025 року;

6.4. Надати Держмитслужбі обґрунтовані пропозиції щодо оновлення Типових норм оснащення підрозділів митних органів ТЗМК з урахуванням змін митного законодавства, середніх обсягів митних оформлень та технічних можливостей сучасного обладнання. Термін – I квартал 2025 року;

6.5. Провести інвентаризацію скануючих систем, що перебувають у розпорядженні митних органів, проаналізувати їх технічний стан, визначити можливість і доцільність ремонту та подальшої експлуатації нефункціонуючого обладнання. Термін – I квартал 2025 року;

6.6. Провести відбір та підготовку операторів скануючих систем у кількості, необхідній для експлуатації наявного обладнання, з урахуванням перспектив придбання додаткових одиниць. Термін – до кінця 2025 року;

6.7. Переглянути випадки перевищення часу оформлення товарів понад норми, визначені статтею 255 Митного кодексу України, та удосконалити процеси митного оформлення для скорочення часу його проведення в межах ліміту – 4 робочі години. Термін – до кінця 2025 року;

6.8. Надати до Держмитслужби обґрунтовані пропозиції щодо доцільності перегляду норми співвідношення сканувань у напрямках "В'їзд в Україну" і "Виїзд з України" (окремо для кожної митниці) на підставі аналізу практичного застосування скануючих систем та аналізу структури імпорту/експорту в зоні діяльності митниці з урахуванням регіональних особливостей. Термін – до кінця 2024 року;

6.9. Розробити заходи з недопущення невнесення до АСМО результатів виконання митних формальностей щодо обраних форм та обсягів митного контролю. Термін – до кінця 2024 року.

7. Поінформувати Офіс Генерального прокурора про результати аудиту з одночасним направленням рішення Рахункової палати.

8. Оприлюднити рішення Рахункової палати на офіційному вебсайті Рахункової палати.

9. Голові Рахункової палати Ользі Піщанській забезпечити надсилання до Верховної Ради України інформації про стан виконання об'єктами контролю рішення Рахункової палати протягом 45 днів з дня отримання інформації від об'єктів контролю.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на Голову Рахункової палати Ольгу Піщанську.

Голова

Ольга ПИЩАНСЬКА